

KS. JAN KOCHEL

UNIWERSYTET OPOLSKI

ORCID 0000-0002-0399-6056

DEUTEROKATECHUMENALNA KATECHEZA MŁODZIEŻY W UJĘCIU SŁUGI BOŻEGO KS. FRANCISZKA BLACHNICKIEGO

Obchody 100. rocznicy urodzin Franciszka Blachnickiego (1921-1987) były dobrą okazją nie tylko do refleksji historycznej (wspomnieniowej), lecz nade wszystko do pogłębionej interpretacji i aktualizacji jego koncepcji katechetycznej. Proces beatyfikacyjny Czcigodnego Sługi Bożego wkroczył już w zasadniczą fazę¹, odbyły się też okazjonalne sympozja i konferencje², opublikowano wiele prac naukowych i popularnonaukowych na temat jego życia i działalności³. Trwa proces utrwalania

¹ Ks. Franciszek Blachnicki zmarł nagle 27 lutego 1987 r. w Carlsbergu (Niemcy). Od 2000 r. jego grób znajduje się w kościele pw. Dobrego Pasterza w Krościenku nad Dunajcem. W kwietniu 2020 r. katowicki IPN (Instytut Pamięci Narodowej) ponownie podjął śledztwo w sprawie jego śmierci. W 1995 r. rozpoczął się jego proces beatyfikacyjny, a w październiku 2015 r. papież Franciszek podpisał dekret o heroiczności cnót.

² Konferencje jubileuszowe odbyły się np. w Gnieźnie, Kaliszu, Gdańsku, Częstochowie, a przede wszystkim w Rybniku i Katowicach. Wcześniej z okazji 30. rocznicy śmierci ks. Blachnickiego w Sali Kolumnowej Sejmu RP odbyło się sympozjum naukowe „Ks. Franciszek Blachnicki – wychowawca wolnych ludzi”, a 30 marca 2021 r. Sejm RP przyjął okolicznościową uchwałę upamiętniającą 100. rocznicę urodzin ks. Franciszka Blachnickiego; por. Andrzej Sionek, *Franciszek Blachnicki i jego oaza*, w: <https://www.enchristo.pl/100-rocznica-urodzin-ks-franciszka-blachnickiego/>; <https://katowice.ipn.gov.pl/pl3/aktualnosci/140926,100-rocznica-urodzin-ks-dr-franciszka-blachnickiego.html> [15.04.2022].

³ Wydawnictwo Salezjańskie opublikowało serię pism katechetycznych i pastoralnych: Franciszek Blachnicki, *Kerymatyczna odnowa katechezy. Pisma katechetyczne*, t. I, Warszawa 2005; *Katechetyka fundamentalna. Pisma katechetyczne*, t. II, Warszawa 2006; *Pedagogia ministrantów. Pisma katechetyczne*, t. III, Warszawa 2011; *Teologia pastoralna ogólna. Pisma pastoralne*, t. I/1, Warszawa 2013; *Eklezjologiczna dedukcja teologii pastoralnej. Pisma pastoralne*, t. I/2, Warszawa 2015; por. np. Jan Ośko, *Ten człowiek się nie bał*, Ząbki: Wyd. Apostolicum 2006; Adam Wodarczyk, *Prorok żywego Kościoła*, Katowice: Wyd. Emmanuel 2008; Grażyna Wilczyńska, *Wychowawca wolnych ludzi*, Kraków: Wyd. Światło-Życie 2018; Dorota Seweryn *Nasze korzenie*, Kraków: Wyd. Światło-Życie 2019; Andrzej Muszala, *Dekalog wolnego człowieka – ks. Franciszek Blachnicki. Setna rocznica urodzin (1921-2021)*, Kraków: Wyd. Pustelnia.pl 2020; Tomasz P. Terlikowski, *Biografia Franciszka Blachnickiego. Książ, który zmienił Polskę*, Kraków: Wyd. WAM 2021; *Człowiek wiary konsekwentnej*, Kraków: Wyd. Światło-Życie 2021.

dziedzictwa tego wielkiego polskiego wizjonera odnowy Kościoła, który był nie tylko wybitnym pastoralistą, ale także katechetykiem i prekursorem (nowej) ewangelizacji. Ks. Blachnicki w swojej wizji pastoralnej systematycznie powracał do źródeł (*recursus ad fontes*), zwłaszcza do katechezy pierwszych wieków Kościoła, np. Klemensa i Hipolita Rzymskiego⁴, czyli katechumenalnego charakteru nauczania i wychowania w wierze. Śląski duszpasterz i pedagog dostrzegł również potrzebę odnowy katechezy młodzieży. Ta grupa we wspólnocie eklezjalnej stale domaga się – zgodnie z sugestią św. Pawła VI – „szczególnej uwagi”, ponieważ: „Powiększająca się jej liczba i wzrastająca obecność jej w społeczeństwie, problemy, jakie ją pasjonują, to wszystko powinno we wszystkich budzić troskę o podanie jej pilnie a mądrze ideału ewangelicznego, celem poznania go i pielęgnowania. Wszakże jest rzeczą konieczną, żeby sami młodzi, należycie uformowani w wierze i modlitwie, stawali się coraz bardziej apostołami swoich rówieśników. Kościół pokłada wielką nadzieję w takiej pomocy młodych, a My sami bardzo często okazywaliśmy im pełne zaufanie” (EN 72)⁵. Ks. Blachnicki dobrze odczytał tę intuicję synodalną, tworząc pionierski Ruch Światło-Życie (RŚŻ), powierzając właśnie młodym współudział w odnowie katechumenalnej, czyli w misji ewangelizacyjnej i katechetycznej Kościoła. W tym artykule pragniemy odczytać na nowo charyzmat Ruchu, główne założenia formacji podstawowej i jego wymiar deuterokatechumenalny oraz specyfikę oazowej metody wychowania w wierze. Jaką koncepcję katechezy młodzieży pozostawił zatem Kościołowi Czcigodny Sługa Boży ks. Franciszek Blachnicki?

1. Charyzmat spotkania

Postulator w procesie beatyfikacyjnym ks. Blachnickiego – biskup Adam Wodarczyk – wyodrębnił ogromne jego zasługi w formacji świeckich i duchownych, który w ramach różnych grup odnowy eklezjalnej ukształtował około dwóch milionów osób. Śląski kapłan zwracał uwagę, że odnowa Kościoła dokonuje się przede wszystkim przez osobiste nawrócenie i pogłębioną formację osobową, intelektualną i społeczno-kulturową. „Miał takie duchowe przeczucie, że do końca lat 80. komunizm padnie nie tylko w Polsce, ale w całym bloku sowieckim, i że trzeba ludzi duchowo przygotować na to, co nastanie później” – mówił bp Adam Wodarczyk⁶.

⁴ Por. Klemens Rzymski, *Najstarsza homilia chrześcijańska*, w: *Pierwsi świadkowie. Pisma Ojców Apostolskich*, tłum. Anna Świderkówna, Kraków: Wyd. M 1998², s. 88-103; Hipolit Rzymski, *Tradycja Apostolska*, w: M. Michalski, *Antologia literatury patrystycznej*, t. I, Warszawa: Instytut Wydawniczy PAX 1975, s. 305–616.

⁵ Paweł VI, Adhortacja apostolska *Evangelii nuntiandi*, w: „AAS” 68 (1976), 5-76 (skrót: EN).

⁶ Por. *Był prekursorem ewangelizacji. Setna rocznica urodzin ks. Franciszka Blachnickiego*, w: <https://www.polskieradio24.pl/5/1222/Artykul/2703393/> [15.04.2022].

Obecnie w Polsce w RŚŻ zaangażowanych jest 90-100 tys. osób, z czego ok. 35 tys. to małżonkowie zgromadzeni w kręgach Domowego Kościoła, a reszta to grupy dziecięce i młodzieżowe oraz dorośli formujący się w tzw. Oazie Dorosłych. Ruch rozwija się w 40 krajach na wszystkich kontynentach, m.in. w Chinach, Filipinach, Turkmenistanie, Afryce, Kenii, Zambii, Brazylii i Boliwii⁷. Metodę 15-dniowych rekolekcji przeżyciowych ks. Blachnicki zastosował stopniowo do różnych grup młodzieży, dorosłych i całych rodzin. Praca formacyjna (zapoczątkowana w oazie rekolekcyjnej) była kontynuowana w małej grupie w parafii. Blachnicki opracował potrzebne do niej pomoce. W ten sposób oazy rozwinęły się w ruch zwany dziś Ruchem Światło-Życie.

Stworzone przez Blachnickiego dzieło okazało się pierwszym powszechnym ruchem odnowy posoborowej w Polsce⁸. Podczas IV Krajowej Kongregacji Odpowiedzialnych RŚŻ w Kalwarii Zebrzydowskiej 4 marca 1979 r. Założyciel wygłosił referat pt. *Charyzmat Ruchu Światło-Życie w służbie odnowy Kościoła lokalnego*, w którym zaprezentował całościową wizję charyzmatu Ruchu⁹. W świetle biblijnej klasyfikacji charyzmatów¹⁰ można by go określić jako „charyzmat spotkania” oraz „charyzmat diakonii [służby]”. Ks. Blachnickiemu bardzo zależało na tym, by odpowiedzialni i animatorzy mieli świadomość, czym jest ten dar dla wspólnoty Kościoła i jakie winny być sposoby jego realizacji we wspólnocie lokalnej, czyli parafii. Aby to zrozumieć trzeba wpierw sięgnąć do źródła inspiracji ruchu. Jego charyzmat podstawowy wyrażony jest w znanym symbolu *Fos-Zoe* (Światło-Życie). Ten symbol wyraża pewną zasadę, która decyduje o tym, że jest to ruch charyzmatyczny w szerszym tego słowa znaczeniu, to znaczy ruch inspirowany przez Ducha Świętego: „Duch Święty jest duchem jedności, tej jedności, która jest zasadą życia. W osobie ludzkiej musi się dokonać podstawowa synteza, polegająca na jedności pomiędzy światłem, czyli poznaniem, a naszą egzystencją. To, co jest poznane jako prawda, to, co świeci w naszym umyśle jako prawda, musi stać się

⁷ Por. <https://www.oaza.pl/> [15.04.2022].

⁸ Robert Derewenda, *Dzieło wiary. Historia Ruchu Światło-Życie 1950-1985*. Kraków: Wydawnictwo Światło-Życie 2010; Robert Derewenda, Marek Marczewski, Światło-Życie, w: *Encyklopedia katolicka*, t. XIX, Lublin: TNKUL 2013, kol. 332-335.

⁹ Por. Franciszek Blachnicki, *Charyzmat Ruchu Światło-Życie w służbie odnowy Kościoła lokalnego*, w: *Charyzmat „Światło-Życie”. Teksty podstawowe*, Krościenko: Wyd. Światło-Życie 1987, s. 66-77.

¹⁰ Charyzmaty – to dary Ducha, które Bóg dobrowolnie przydziela człowiekowi (gr. *charis* – łaska; *charisma* – dar łaski). Nadnaturalnego charakteru tych darów i ich pochodzenia doświadcza się dopiero wtedy, kiedy rzeczywiście służą one ogółowi (1Kor 12, 7). W NT wyróżnia się: dar mądrości słowa, umiejętności poznawania, dar wiary, łaska uzdrawiania, dar czynienia cudów, prorocstwo, rozpoznawanie duchów, dar języków, łaska tłumaczenia języków (1Kor 12, 8-10); por. Stefan Moysa, *Charyzmaty Ducha Świętego i ich rozróżnianie*, w: Bernard Przybylski (red.), *Napełnieni Duchem Świętym*, Poznań: W Drodze 1982, s. 99-125; Andrzej Sionek, *Charyzmaty. Aktywna obecność Boga w Kościele. Komentarz tematyczny do 1 Listu do Koryntian 12-14*, Kraków: Wydawnictwo WAM 2017; Przemysław Sawa, Artur Sepioło, Iwona Zielonka (red.), *Charyzmaty w służbie ewangelizacji*, Gliwice: Szkoła Nowej Ewangelizacji 2017.

normą naszego postępowania. Nasze życie musi być poddane wymaganiom światła. Światło i życie muszą stać się w nas nierozdzieloną całością. To właśnie wyraża symbol: skrzyżowane słowo *Fos-Zoe*. Nie mówimy: Światło i Życie, ale: Światło-Życie. Chodzi o światło, które tworzy z życiem nierozdzieloną całość (...) Ten znak wzywa nas do przyjmowania właściwej postawy” – wyjaśniał Twórca Ruchu¹¹.

Sługa Boży przekonywał, że ostatecznie tylko Duch Święty może doprowadzić członków Ruchu do jedności światła i życia. Tylko w Duchu Świętym można przyjąć Chrystusa, który jest Światłem, i tak się z Nim zjednoczyć, że stanie się On naszym Życiem (por. J 8, 12). Na odkrywaniu istoty charyzmatu polega nowe życie, nowa ewangelizacja, a ostatecznie cel wychowania w wierze (por. CT 5)¹². Ks. Blachnicki wyróżnił w swoim referacie jeszcze inne źródła inspiracji dla ruchu oazowego, a były nimi: nauczanie II Soboru Watykańskiego, idea chrystocentrycznej diakonii oraz idea maryjna, wyrażona w tytule, w którym czci się Matkę Bożą – Niepokalana, Matka Kościoła. Z ruchem od samego początku współpracował kard. Karol Wojtyła – Jan Paweł II. Nie ukrywał on również swojej fascynacji ruchem oazowym i sam chętnie sięgał do jego metod nauczania i wychowania w wierze, zwłaszcza gdy chodziło o ludzi młodych (zob. idea Światowych Dni Młodzieży)¹³.

Ruch Światło-Życie opisywano także jako ruch odnowy liturgicznej, podkreślano jego charyzmat biblijny i ewangelizacyjny. Sam Blachnicki na pierwszym miejscu stawiał jednak „charyzmat spotkania”. Przekonywał: „Charyzmat oazy określamy jako charyzmat spotkania, dar naszego spotkania się z Chrystusem w Duchu Świętym we wspólnocie Żywego Kościoła. To spotkanie stanie się źródłem dynamiki apostolskiej. Ono rodzi potrzebę zaangażowania się. Dlatego z charyzmatu spotkania «rodzi się» diakonia, czyli służba”¹⁴. Wszystkie elementy metody oazowej służą temu, żeby doprowadzić do pełnego spotkania z Chrystusem w Duchu Świętym i do spotkania we wspólnocie Kościoła obecnego w tej żywej komórce małej wspólnoty oazowej. I to działało: oazy stwarzały warunki, by osoby wierzące spotkały się i w ten sposób nawzajem umacniały swoją wiarę przez wzajemne

¹¹ Franciszek Blachnicki, *Charyzmat Ruchu Światło-Życie*, s. 67.

¹² Jan Paweł II, Adhortacja apostolska *Catechesi tradendae*, Watykan 1979 (skrót: CT).

¹³ W 1991 roku w Częstochowie powiedział biskupom polskim, że Światowe Dni Młodzieży są jednym z najpiękniejszych owoców Ruchu Światło-Życie, a w książce *Wstańcie, chodźmy!* napisał, że wyrastają one poniekąd z doświadczenia spotkań z młodymi oazowiczami; por. Jan Paweł II, *Wstańcie, chodźmy!*, Kraków: Wyd. św. Stanisława BM 2004, s. 81. Podczas ostatniej pielgrzymki do Polski na Błoniach krakowskich 18 sierpnia 2002 r. wypowiedział zaś znamienne słowa pod adresem RŚŻ: „Chcę powiedzieć na zakończenie, że właśnie ta oazowa pieśń [„Barka”] wyprowadziła mnie z Ojczyzny przed 23 lata. Miałem ją w uszach, kiedy słyszałem wyrok konklawe. I z nią, z tą oazową pieśnią, nie rozstawałem się przez wszystkie te lata. Była jakimś ukrytym tchnieniem Ojczyzny. Była też przewodniczką na różnych drogach Kościoła. I ona przyprowadziła mnie wielokrotnie tu, na te krakowskie Błonia, pod kopiec Kościuszki. Dziękuję ci, pieśni oazowa”; w: *Bóg bogaty w miłosierdzie. Pielgrzymka do Ojczyzny 16-19 sierpnia 2002*, Kraków: Wyd. św. Stanisława BM 2002, s. 69.

¹⁴ Franciszek Blachnicki, *Charyzmat Ruchu Światło-Życie*, s. 71.

świadeństwo – nie tylko słowami, ale całym swoim zachowaniem. Z kolei małe grupy miały promieniować dokoła, zmieniać parafie i cały Kościół.

2. Formacja podstawowa młodzieży

Ks. Blachnicki jako pastoralista i katechetyk miał pełną świadomość jaki jest obraz polskiej młodzieży – adresatów katechezy. Już w latach 70. – 80. przestrzegał przed konsekwencjami powrotu do katechezy w szkole: „Chociaż dzięki wprowadzeniu tzw. nauki religii do szkoły, z jednej strony rozszerzył się krąg ludzi, którzy systematycznie pobierali tę naukę, to nie wiadomo, czy jednak nie będzie więcej minusów”¹⁵. Dziś już wiemy, że tych minusów jest wiele, jeśli pozostaniemy na samej teorii, ponieważ bez formacji podstawowej nie będzie rozwijać się właściwy proces inicjacji, nauczania i wychowania w wierze. Sługa Boży przywoływał wówczas dwóch wybitnych nauczycieli i wychowawców: szwajcarskiego pedagoga Johanna H. Pestalozziego (†1827), który uważał, że „wiadomości bez umiejętności, najstraszniejszy to dar, który kiedyś wrogi geniusz złożył w darze naszemu stuleciu”¹⁶ oraz francuskiego pioniera progresywnej odnowy katechetycznej ks. Josepha Colomba (†1979), który sformułował tezę, że „katecheza, która nie prowadzi do Kościoła, prowadzi do niewiary”¹⁷. Nauczanie religii bez fundamentów wiary i wiedzy może prowadzić na manowce, stąd Blachnicki przestrzegał: „Mnożenie godzin katechezy nie jest lekarstwem na ogólny kryzys wiary. To raczej błąd strategiczny”¹⁸.

Natomiast model formacji podstawowej („katechezy jako spotkania”), zwłaszcza młodzieży, stał się polem relacji osób, które traktują się w sposób partnerski, często bardzo życzliwy i serdeczny. Dominuje tu chęć wzajemnego poznania się, szukania płaszczyzn kontaktu, budowania więzi na fundamencie wiary i wspólnoty. Formacja oazowa stwarza wiele okazji do tego typu spotkań (por. praca w małych grupach w parafiach oraz 15-dniowe rekolekcje wakacyjne, dni wspólnoty, pogodne wieczory itd.). W ramach formacji podstawowej istotna jest wzajemna służba – *diakonia* w wielu wymiarach¹⁹, która stanowi podstawę nauczania i wychowania w wierze. W grupach oazowych odpowiedzialni i animatorzy (ewangelizujący/katechizujący) oraz uczestnicy (ewangelizowani/katechizowani) traktują się w sposób podmiotowy. Na tej podstawie przeżywane są spotkania pełne życzliwych dyskusji, dialogu i zaangażowania. W centrum tego typu formacji nie znajduje się „coś”,

¹⁵ Franciszek Blachnicki, *Sympatycy czy chrześcijanie? Katechumenat na dzisiejszą godzinę*, Krościenko: Wyd. Światło-Życie 2002, s. 68.

¹⁶ Tamże, s. 73.

¹⁷ Tamże, s. 34.

¹⁸ Tamże, s. 29.

¹⁹ Wyodrębnia się następujące diakonie: diakonia wyzwolenia, diakonia ewangelizacji, diakonia deuterokatechumenatu, diakonia liturgii, diakonia „Domowego Kościoła”, diakonia modlitwy, diakonia wspólnoty lokalnej; por. Blachnicki, *Charyzmat Ruchu Światło-Życie*, s. 71.

rzecz do omówienia lub problem do rozwiązania, ale „ktoś” – osoba, którą należy spotkać i z którą wchodzi się w dialog. To zaś wymaga kształtowania kilku ważnych postaw, np. pokory i skromności (dwóch cnót, które nie są dziś zbyt popularne), a także zdolności do prawdziwego słuchania (umiejętności „bycia w pełni z drugim człowiekiem”) oraz ciekawości, która pomaga zadawać inteligentne pytania oraz odpowiadać na takie pytania, które młodzi rzeczywiście stawiają.

Wspólnoty oazowe opierają się na trzech filarach:

- a. symbolice „światło-życie”, przenikającej wszystkie elementy programu formacyjnego,
- b. oazie rekolekcyjnej – dwutygodniowych rekolekcjach przeżyciowych,
- c. dynamice małych grup formacyjnych należących do wspólnot parafialnych Ruchu Światło-Życie.

Celem tego typu formacji jest uczeń, który stanie się dojrzałym chrześcijaninem, świadomym swojej wiary i odpowiedzialnym za Kościół. Można to osiągać w trzech podstawowych etapach:

- *ewangelizacji i post-ewangelizacji*. W pierwszym okresie formacji podstawowej celem jest doprowadzenie człowieka do osobistej wiary, wyrażającej się w świadomym „przyjęciu Jezusa jako Syna Bożego, Zbawiciela i Pana, a w konsekwencji do decyzji o włączeniu się do grupy postewangelizacyjnej-prekatechumenalnej”²⁰. Pierwsza ewangelizacja dokonuje się w czasie indywidualnej rozmowy lub w ramach kilkudniowych rekolekcji ewangelizacyjnych. Oaza Nowego Życia I stopnia jest „momentem przejścia do właściwego deuterokatechumenatu, czyli włączenia się do grupy uczniów, pragnących wejścia na drogę wiodącą do dojrzałej wiary”²¹;
- *formacji podstawowej*. Została ona w RŚŻ oparta o *Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych*²² oraz wskazaniu, by duszpasterstwo parafialne, wzorując się na nich, uzupełniło formację chrześcijańską swoich wiernych. „Na tym zaleceniu opiera się cały system formacji deuterokatechumenalnej przyjęty i realizowany w Ruchu Światło-Życie”²³. Kilkuletni program zakłada rozwój we wszystkich dziedzinach ludzkiego życia i przebiega trójstopniowo:

²⁰ Wodarczyk, *Prorok żywego Kościoła*, s. 440.

²¹ Blachnicki, *Podręcznik rekolekcji ewangelizacyjnych*, Lublin: Wydawnictwo Światło-Życie 1999, s. 38.

²² Dokument Kongregacji ds. Kultu Bożego z 1972 roku, przywracający katechumenatu dorosłych i zawierający wskazania co do przebiegu poszczególnych jego etapów. Obejmuje rytuał skrutyniów oraz sakramentów wtajemniczenia. Polski przekład zatwierdziła Konferencja Episkopatu Polski 12 grudnia 1986; por. *Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych. Dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*, Katowice: Księgarnia św. Jacka 1988 (skrót: OCWD).

²³ Franciszek Blachnicki, *Zawieram z wami przymierze. Notatnik wielkopostny*. Kraków: Wydawnictwo Światło-Życie 2010, s. 3.

nowy człowiek – nowa wspólnota – nowa kultura²⁴. „Pedagogia nowego człowieka RŚŻ jest więc w obecnej swojej formie niczym innym niż w pełni rozbudowanym systemem formacji katechumenalnej, dostosowanym do naszych czasów i dostosowanym do tego, aby go osadzić w strukturze życia parafialnego. Podmiotem receptywnym tej formacji są z reguły ludzie już ochrzczeni, którzy przeżywali już w swoim życiu jakiś – wprowadzie szczątkowy – katechumenat, zwłaszcza w związku z tak zwanym przygotowaniem do I Komunii św. i w ramach szkolnej katechezy, dlatego zostało przyjęte określenie: deuterokatechumenat, powtórzony katechumenat”²⁵;

- *formacji permanentnej*. Formacja nieustanna to ciągły wzrost w wierze i „posługa w diakoniach RŚŻ na szczeblu parafialnym, rejonowym, diecezjalnym bądź centralnym”²⁶.

Interesujący nas okres ks. Blachnicki nazywa deuterokatechumenatem i włącza weń ewangelizację, która odgrywa istotną rolę w procesie formacji młodych w ramach rekolekcji letnich oraz pracy w małych grupach parafialnych. Ten „prorok żywego Kościoła” doskonale wiedział, że Kościół w Polsce, jeśli nie chce utracić swej żywotności, musi przeżyć wielką metamorfozę, polegającą na przeprofilowaniu przepowiadania i duszpasterstwa z modelu sakramentalno-dewocyjnego na ewangelizacyjno-katechumenalny²⁷. Miał on również głęboką świadomość, że Kościół zawsze winien być ewangelizowany, a katecheza uczestniczy w procesie ewangelizacji (por. CT 18-20; DK 55-109)²⁸.

3. Wymiar katechumenalny wychowania w wierze

Początki kerygmaticznego ukierunkowania katechezy sięgają XIX wieku, ale przełomowy impuls nadał mu Joseph A. Jungmann SJ (†1975) i jego dzieła *Die Frohbotschaft und unsere Glaubensverkündigung* (1936)²⁹, *Christus als Mittelpunkt religiöser erziehung* (1939)³⁰ oraz *Glaubensverkündigung im Lichte der Frohbotschaft*

²⁴ Franciszek Blachnicki, *Oaza Rekolekcyjna Diakonii Ruchu Światło-Życie*. Podręcznik, Krościenko: Wyd. Światło-Życie 1995, s. 13.

²⁵ Blachnicki, *Ruch Światło-Życie jako Pedagogia Nowego Człowieka*, w: *Charyzmat „Światło-Życie”*, s. 37; por. Jan Kochel, *Pedagogia Nowego Człowieka ks. Franciszka Blachnickiego*, „Katecheta” 60 (2016) z. 3, s. 135-143.

²⁶ Wodarczyk, *Prorok żywego Kościoła*, s. 445.

²⁷ Franciszek Blachnicki, *Ruch Światło-Życie jako Pedagogia Nowego Człowieka*, w: *Charyzmat „Światło-Życie”*, s. 37.

²⁸ Por. Franciszek Blachnicki, *Została nam powierzona Ewangelia. Wykłady z kerygmatyki, czyli teorii ewangelizacji*, Kraków: Wyd. Światło-Życie 2007.

²⁹ Joseph A. Jungmann, *Die Frohbotschaft und unsere Glaubensverkündigung*, Regensburg 1936.

³⁰ Joseph A. Jungmann, *Christus als Mittelpunkt religiöser erziehung*, Freiburg 1939 [*Chrystus jako centrum wychowania religijnego*, tłum. pol. Tadeusz Panuś, Kraków: Wyd. WAM 2010].

(1963)³¹. Niemiecki teolog postulował odnowę kościelnego przepowiadania i apelował o nową teologię, tzw. teologię kerygmatyczną³². Sformułował bardzo nośną tezę: „Teologię powinniśmy znać, przepowiadać zaś musimy kerygmę”³³. Podobnie ks. Franciszek Blachnicki, pod wpływem Franza K. Arnolda (†1969), postrzegał teologię pastoralną, a w niej katechetykę. Jego koncepcja nauczania i wychowania w wierze zmierzała w kierunku kerygmatycznej odnowy katechezy³⁴. Tę intuicję rozwinęło późniejsze nauczanie Kościoła, które potwierdziło *kerygmatyczną* naturę katechezy. „Ta dawna praktyka kościelna, przywrócona po II Soborze Watykańskim (por. KL 64-66; DB 14; DM 14), skierowana jest do osób, które się nawróciły, ale nie zostały jeszcze ochrzczone. Ma ona zatem wyraźny zamysł misyjny i jawi się jako organiczne, stopniowe wprowadzenie do wiary i chrześcijańskiego życia. I właśnie z racji swojego misyjnego charakteru katechumenat może stanowić inspirację dla katechezy tych, którzy otrzymali już co prawda dar łaski chrzcielnej, ale w istocie nie smakują jeszcze jej bogactwa” (DK 61)³⁵. Zatem w przypadku współczesnej katechezy można mówić o *katechumenacie pochrzcielnym*, który Blachnicki nazywał *deuterokatechumenatem* lub *katechezie wtajemniczenia do chrześcijańskiego życia* (por. CT 44; OCWD 4-40; KKK 1231; *Aparecida* 286-288; DK 57-72)³⁶.

W Ruchu Światło-Życie pierwszy okres formacji katechumenalnej to jedenaście tygodni zatytułowanych: „Oaza Nowego Życia I stopnia”, czyli postewangelizacja i pogłębienie treści rekolekcyjnych. Dopiero następny – dwudziestotygodniowy okres to początek właściwego deuterokatechumenatu. Obrzęd przyjęcia do deuterokatechumenatu rozpoczyna zasadniczy okres w całym systemie formacji RŚŻ, trwający od dwóch do trzech lat. Tu, w czasie od grudnia do czerwca uczestnicy przeżywają „Dziesięć kroków ku dojrzałości chrześcijańskiej”³⁷.

Kolejny etap rozpoczyna się wakacyjną Oazą Nowego Życia II stopnia. Stanowi ona wprowadzenie w historię zbawienia w oparciu o księgę Wyjścia i akcentuje inicjację liturgiczno-sakramentalną. Po rekolekcjach uczestnicy biorą udział w 11 kręgach biblijnych: „Wprowadzenie w Biblię”. Następnie od grudnia do czerwca przeżywają spotkania w kręgach liturgiczno-biblijnych w oparciu o czytania

³¹ Joseph A. Jungmann, *Glaubensverkündigung im Lichte der Frohbotschaft*, Innsbruck 1963.

³² Tadeusz Panuś, *Główne kierunki katechetyczne XX wieku*, Kraków: Wyd. M 2001, s. 63-81.

³³ „Das Dogma sollen wir kennen, verkünden müdden wir das Kergma”; por. Jungmann, *Die Frohbotschaft und unsere Glaubensverkündigung*, s. 60.

³⁴ Por. Franciszek Blachnicki, *Kerygmatyczna odnowa katechezy. Pisma katechetyczne*, t. I, Warszawa: Wyd. Salezjańskie 2005.

³⁵ Papieska Rada ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji. *Dyrektorium o katechizacji*, Kielce: Wyd. Jedność 2020 (skrót DK).

³⁶ V Ogólna Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej i Karaibów, *Aparecida*. Dokument końcowy, Gubin: Wyd. Przystanek Jezus 2014 (skrót: *Aparecida*).

³⁷ Por. Franciszek Blachnicki, *10 kroków ku dojrzałości chrześcijańskiej. Podręcznik*, Kraków: Wyd. Światło-Życie 2000.

niedzielne. Centralnym wydarzeniem tego okresu jest Triduum Paschalne, przeżywane w formie rekolekcji³⁸.

Mistagogiczny okres deuterokatechumenatu rozpoczyna się wakacyjnymi rekolekcjami Oazy Nowego Życia III stopnia, ukazującymi różne aspekty życia Kościoła. Następnie uczestnicy przeżywają dwanaście spotkań „Droga do wspólnoty” oraz cykl spotkań ewangelicznych „Szkoła Chrystusa”. Obrzęd przyjęcia do deuterokatechumenatu inicjuje zasadniczy okres w całym systemie formacji RŚŻ, trwający od dwóch do trzech lat. Deuterokatechumenat kończy się decyzją podjęcia służby we wspólnocie lokalnej, w czym pomóc ma czterodniowa Oaza Rekolekcyjna Diakonii. Jest to ostatni element formacji podstawowej³⁹. Od tego momentu osoba uczestnicząca w formacji stawała się pełnoprawnym uczestnikiem Ruchu Światło-Życie.

Młody człowiek uformowany w Ruchu Światło-Życie powinien stać się zatem aktywnym członkiem małej wspólnoty parafialnej, ale i wspólnoty wspólnot, czyli Kościoła⁴⁰. Pedagogia wtajemniczenia tworzy tu system formacji *deuterokatechumenalnej*, wszczepiający w życie parafii, czyniąc z niej miejsce i ramy dla wychowania „Nowego Człowieka”:

- *człowieka zintegrowanego*, czyli zjednoczonego z Jezusem (por. Rz 6, 6-11; Kol 3, 9-10);
- *człowieka posiadającego siebie w dawaniu siebie*, czyli odnowionego „duchem Chrystusa” (por. Rz 12, 2; 1Kor 2, 6-16; KDK 24);
- *człowieka realizującego siebie przez służbę*, czyli przyodzianego w Chrystusa (por. Ef 4, 21-24);
- *człowieka wyzwolonego*, który staje się nowym stworzeniem (por. 2 Kor 4, 16; 5, 17)⁴¹.

Ks. Blachnicki – twórca deuterokatechumenalnej koncepcji pedagogicznej – zauważył, że „zakotwiczenie pedagogii Nowego Człowieka w osobach podnosi ją do nadprzyrodzonego porządku odkupienia, nadaje jej charakter teologiczny, czyni

³⁸ Por. *Triduum Paschalne. Podręcznik dla duszpasterzy i dla służby liturgicznej*, red. Franciszek Blachnicki, Irena Kucharska, Lublin: Wyd. Światło Życie 1988.

³⁹ W projekcie statutu z 1981 r. diakonia RŚŻ została określona jako „diakonia jedności”. Jedność pomiędzy światłem i życiem – jako postulat i przedmiot wysiłków – jest głównym celem diakonii Ruchu i zarazem głównym mianownikiem, pod który można podciągnąć wszystkie rodzaje sprawowanej diakonii (*Statut I*, 3). Natomiast w projekcie statusu z 1983 r. ks. Blachnicki określił diakonię RŚŻ słowem „ewangelizacja” jako wszelką działalność będącą kontynuowaniem misji Chrystusa we współczesnym świecie (*Statut II*, 3); por. *Diakonia jedności Ruchu Światło-Życie. Projekt Statutu z 1981* [Arch. RŚŻ; skrót: *Statut I*]; *Międzynarodowa Diakonia Ewangelizacji Światło-Życie. Projekt Statutu Calsberg 1983* [Arch. RŚŻ; skrót: *Statut II*].

⁴⁰ Bogdan Biela, *Kościół – Wspólnota. Wspólnota jako zasada urzeczywistnienia się Kościoła w ujęciu ks. Franciszka Blachnickiego (1921-1987)*, Katowice: Drukarnia Archidiecezjalna w Katowicach 1993.

⁴¹ Blachnicki, *Pedagogia Nowego Człowieka*, w: *Charyzmat „Światło-Życie”*, s. 33-35.

z niej teologię wychowania”⁴², stąd dalsze rozwinięcie koncepcji znalazło swoje odzwierciedlenie w tzw. dziesięciu drogowskazach Nowego Człowieka:

1. Jezus Chrystus;
2. Niepokalana;
3. Duch Święty;
4. Kościół;
5. Słowo Boże;
6. Modlitwa;
7. Liturgia;
8. Świadectwo;
9. Nowa Kultura;
10. Agape, czyli piękna miłość, którą Duch Święty rozlewa w sercach naszych i dzięki której osoba może odnaleźć się w pełni przez bezinteresowny dar z siebie (por. KDK 24).

4. Metodyka deuterokatechumenalna

Śląski pastoralista i pedagog zawsze przykładał dużą wagę do metodologii⁴³. Wytaczał zdecydowanie i jasno metody i etapy, które kolejno należy realizować. Wskazał więc trzy główne elementy proponowanej metody wychowawczej pedagogii Nowego Człowieka:

- *formuła „Światło – Życie”*, która określa nie tylko istotny element ideału wychowawczego, ideału człowieka zintegrowanego, ale również swoisty postulat metodyczny: „Metoda ta – jak przekonuje ks. Blachnicki – polega na stałym dążeniu do pociągania życia do wymagań światła, do poważnego traktowania światła prawdy jako siły normatywnej, do zbliżania w człowieku sfery umysłu i poznania oraz woli i działania. To dążenie czy tendencja prowadzi do poszukiwania różnych konkretnych zastosowań i realizowania tej jedności w różnych formach. Staje się więc metodą pedagogiczną”;
- *oaza wychowawcza* – to metoda piętnastodniowych rekolekcji przeżyciowo-wychowawczych, która polega na próbie intensywnego zastosowania wszystkich zasad owocnej pedagogii: „Dokonuje się jej w specyficznym stworzonym środowisku życia według określonego systemu wartości, składających się na pojęcie Nowego Człowieka. W ten sposób rekolekcje stają się prawdziwą Oazą Nowego Człowieka, gdzie wartość ta realizuje się w stopniu szczególnie intensywnym.

⁴² Tamże, s. 35.

⁴³ Franciszek Blachnicki, *Metoda przeżyciowo-wychowawcza dziecięcych rekolekcji zamkniętych. Studium pedagogiczno-pastoralne*, Lublin 1963 (ArKUL); Tenże, *Problem metody w katechezie kerygmatycznej*, „Katecheta” 10 (1966) nr 6, s. 208-213; Tenże, *Kerygmatyczna odnowa katechezy*, s. 268-282.

Przeżycie oazy jest oczywiście tylko epizodem (...), odbiegającym od zwyczajnych, codziennych warunków życia. Niemiej posiada ono dla tego życia wielkie znaczenie jako doświadczalny model inspirujący oraz intensyfikujący wysiłki wychowawcze i samowychowawcze w tych właśnie zwyczajnych warunkach”;

- *mała grupa* – gromadząca się regularnie, zasadniczo co tydzień, w celu wspólnego pielęgnowania i rozwijania wyniesionych z oazy wartości według opracowanych programów i podręczników formacyjnych, zatwierdzonych przez kompetentne władze kościelne: „Ta mała wspólnota umożliwia wzrost Nowego Człowieka również w warunkach codziennego życia. Rytm tygodniowy przy tym umożliwia kumulowanie się bodźców wychowawczych, zapewnia ciągłość procesów towarzyszących wychowaniu. Małe grupy stają się środowiskiem formacyjnym Nowego Człowieka, jednakże tylko pod tym warunkiem, że nie będą grupami zamkniętymi, ale służebnie otwartymi i zaangażowanymi w stosunku do nadrzędnej społeczności parafialnej czy innej, w ramach której działają”⁴⁴.

Etapy procesu wychowawczego, czyli drogi Nowego Człowieka, w pedagogice *Ruchu*, są określane mianem deuterokatechumenatu. Dzieli się on na trzy okresy:

- *okres ewangelizacji*, który poprzedza oazę rekolekcyjną I stopnia; celem tego okresu jest doprowadzenie do religijnego przebudzenia oraz osobistego spotkania z Chrystusem i przyjęcie Go przez wiarę w Duchu Świętym jako swojego Pana i Zbawiciela. Dokonuje się to poprzez rekolekcje ewangelizacyjne lub indywidualną ewangelizację. Po ewangelizacji następuje okres post-ewangelizacyjny, którego celem jest weryfikacja nawrócenia i umocnienie decyzji przyjęcia Chrystusa (trwa około jednego roku);
- *okres właściwego katechumenatu*, czyli oaza Nowego Życia I i II stopnia jako moment przejścia do właściwego deuterokatechumenatu – włączenie się do grupy uczniów, pragnących wejść na drogę wiodącą do dojrzałości wiary; natomiast oaza II stopnia jest okresem pogłębienia inicjacji liturgiczno-sakramentalnej, która kończy się odnową przymierza chrztu świętego podczas przeżywanego w formie rekolekcji Triduum Paschalnego (pierwszy i drugi rok formacji – program dziesięciu kroków ku dojrzałości chrześcijańskiej);
- *okres tzw. mistagogii*, czyli oaza III stopnia, która realizuje temat „Ecclesia Mater – Mater Ecclesiae”, rozpoczynający czas pogłębionego wprowadzenia w tajemnicę i życie Kościoła – Wspólnoty (trzeci rok formacji, następuje po oazie III stopnia, a koncentruje się wokół tematów charyzmatu, powołania i diakonii)⁴⁵.

Koncepcja pedagogiczna, po sformułowaniu celu czy ideału wychowawczego, musi także określić środki prowadzące do jej urzeczywistnienia. Jego katechetyczna koncepcja formacji młodzieży opiera się na trzech filarach:

⁴⁴ Blachnicki, *Pedagogia Nowego Człowieka*, w: *Charyzmat „Światło-Życie”*, s. 36-37.

⁴⁵ Tamże, s. 37-38.

1. cotygodniowym spotkaniu metodą tzw. rozmów ewangelicznych,
2. pracy własnej z *Notatnikiem*
3. celebracji słowa Bożego.

Sztandarowym przykładem pracy deuterokatechumenalnej jest 10 Kroków ku dojrzałości chrześcijańskiej. Ten program nauczania i wychowania w wierze zakłada, iż każdy krok zrealizowany będzie w ciągu dwóch, trzech tygodni⁴⁶. Rozmów ewangelicznych jest więc dwadzieścia, celebracji dziesięć oraz dziesięć *Notatników* organizujących każdorazowo dwutygodniową pracę własną uczestnika. Każdy dzień pracy z *Notatnikiem* zawiera sugestie do modlitwy porannej, słowa Życia, studium Biblii oraz Namiotu Spotkania. Na każdy tydzień został także wyznaczony fragment z Pisma świętego do zapamiętania. Są równocześnie zalecenia działań, sformułowane w triadzie: „Obecność – świadectwo – służba”, wskazujące w jaki sposób, na przeżywanym etapie, można uczestniczyć we wspólnocie deuterokatechumenalnej, zgromadzeniu eucharystycznym, celebracji i w środowisku życia. Przewidziano także miejsce na własne notatki.

Sługa Boży ks. Blachnicki pozostawił Kościołowi w Polsce organiczną koncepcją pedagogiczną o kluczowym znaczeniu dla rozwoju młodego człowieka w konkretnych uwarunkowaniach społeczno-religijnych, formułując zarazem szereg pytań do dalszych badań. Próba odpowiedzi na niektóre z nich może być ciekawym wyzwaniem dla współczesnych animatorów ruchu oraz wielu pedagogów i katechetów. Pytał m.in.: czy Ruch Światło-Życie, zwłaszcza ogół jego odpowiedzialnych – moderatorów, diakonii, animatorów, zdaje sobie sprawę z wielkości tego charyzmatu? Czy jest świadomy wielkiej odpowiedzialności wypływającej z posiadania tego charyzmatu wobec Kościoła i narodu polskiego? Czy ta świadomość pobudza do wytrwałego i systematycznego wysiłku realizowania tego programu formacyjnego? W jakim stopniu jest on rzeczywistością w naszych parafiach, a w jakim tylko piękną teorią przez niewielu, nawet w *Ruchu*, zrealizowaną?

Zakończenie

Papież Benedykt XVI podczas podróży do Polski w 2005 r. w przesłaniu do biskupów polskich wezwał ich do stałej i aktywnej ewangelizacji młodzieży, dorosłych, świata akademickiego, kultury i środków społecznego przekazu. Rozwijając temat wychowania młodzieży przypomniał: „W ciągu minionych trzydziestu lat wielu młodych ludzi wychowało się (...) w ramach działalności ruchu oazowego pod nazwą *Światło i Życie*. Duchowość tego ruchu koncentruje się na spotkaniu z Bogiem w Piśmie świętym i w Eucharystii. Stąd ruch ten jest głęboko związany

⁴⁶ „Przerobienie zadań cyklu tygodniowego może przeciągnąć się na dłuższy okres”; por. *Wstęp*, w: Franciszek Blachnicki, *Oaza Nowego Życia pierwszego stopnia. Notatnik 1*. Kraków: Wyd. Światło-Życie 2001, s. 4.

z parafią i jej życiem liturgicznym. Drodzy Bracia w biskupstwie, proszę Was, abyście wspierali ten ruch jako szczególnie skuteczny w dziele wychowania do wiary, oczywiście nie zaniehbując innych⁴⁷. Apel następcy św. Jana Pawła II jest wciąż aktualny, zobowiązuje współczesnych odpowiedzialnych w Ruchu – duchownych i świeckich – do stałego pogłębiania charyzmatu spotkania oraz rozwijania pedagogii „Nowego Człowieka”, która jest niczym innym jak właściwą pedagogią wiary (por. CT 52; DK 164-166). W tych parafiach i ośrodkach, w których młodzież polska wciąż gromadzi się, by realizować podstawowy program formacyjny RŚŻ konieczna jest ich konfrontacja z konkretnymi celami, które inspirują wybory metodologiczne w katechezie szkolnej i parafialnej.

Oryginalna i rodzima propozycja kerygmatycznej odnowy katechezy jest cennym wkładem w rozwój pedagogiki katolickiej w Polsce. Przez swój ścisły związek z ideałami soborowej deklaracji o wychowaniu chrześcijańskim wypełnia ona równocześnie dzieło wtajemniczenia, wychowania i nauczania, a koncentrując się na spotkaniu z Bogiem i człowiekiem w Piśmie świętym i sakramentach Kościoła jest głęboko związana z parafią i jej życiem liturgicznym. Posiada zatem wszelkie znamiona koncepcji rozumianej jako systemowe uporządkowanie poznania rzeczywistości wychowawczej, tj. ustawicznej pedagogii wiary – pedagogii „Nowego Człowieka”. Program wychowawczy stanowią formuła Światło-Życie (światło prawdy, które ma być wcielone w życie), metoda piętnastodniowych rekolekcji przeżyciowo-wychowawczych oraz propozycja katechezy jako ustawicznej pedagogii wiary, która pełni jednocześnie zadanie wtajemniczenia, wychowania i nauczania, dbając przy tym o jedność treści i sposobu, w jaki jest ona przekazywana (por. DK 166). W Ruchu Światło-Życie przejście od formacji podstawowej do diakonii ewangelizacji jest przejściem od kandydatury do członkostwa w żywej wspólnotie Kościoła. Katecheza młodzieży w ujęciu ks. Blachnickiego jest systemem formacji deuterokatechumenalnej, czyli procesem obejmującym etapy czy też okresy, mające prowadzić katechumena do pełni spotkania z tajemnicą Chrystusa w życiu wspólnoty. Tego typu deuterokatechumenalna inspiracja katechezy nie oznacza ślepego naśladownictwa katechumenatu, lecz przyjęcia właściwego mu stylu i dynamizmu formacyjnego.

Streszczenie

Artykuł jest próbą ukazania deuterokatechumenalnej koncepcji katechezy młodzieżowej w ujęciu sługi Bożego ks. Franciszka Blachnickiego. Ta oryginalna i rodzima propozycja kerygmatycznej odnowy katechezy jest cennym wkładem w rozwój pedagogiki katolickiej w Polsce. Ze względu na ścisły związek z ideałami soborowej deklaracji o wychowaniu chrześcijańskim, jednocześnie realizuje dzieło inicjacji, wychowania i nauczania, a skupiając się na spotkaniu z Bogiem i człowiekiem w Biblii i sakramentach Kościoła, jest

⁴⁷ Por. Benedykt XVI, *Przesłanie Papieża do polskich biskupów*, w: <https://www.ekai.pl/przeslanie-papieza-do-polskich-biskupow/> [28.04.2022].

głęboko związana z parafią i jej życiem liturgicznym. Posiada wszystkie cechy pojęcia rozumianego jako systemowe uporządkowanie poznania rzeczywistości edukacyjnej, czyli nieustannej pedagogiki wiary – Pedagogiki Nowego Człowieka. Program edukacyjny składa się z formuły Światło-Życie (światło prawdy do urzeczywistnienia), metody piętnastodniowych rekolekcji empirycznych i edukacyjnych oraz propozycji katechezy jako ciągłej pedagogiki wiary, która jednocześnie pełni zadanie inicjacji, wychowania i nauczania, przy jednoczesnym zapewnieniu jedności treści i sposobu jej przekazywania. W Ruchu Światło-Życie przejście od formacji podstawowej do diakonii ewangelizacji jest przejściem od kandydatury do członkostwa w żywej wspólnotie Kościoła. Katecheza młodzieżowa wg ks. Blachnicki to system formacji deuterokatechumenalnej, czyli procesu obejmującego etapy lub okresy, które mają doprowadzić katechumena do pełnego spotkania z tajemnicą Chrystusa w życiu wspólnoty. Ten rodzaj deuterokatechumenalnej inspiracji dla katechezy nie oznacza ślepego naśladowania katechumenatu, ale wymaga przyjęcia własnego stylu i dynamizmu formacyjnego.

Słowa kluczowe: katechumenat, ks. Franciszek Blachnicki, Ruch Światło-Życie, katecheza młodzieży.

Summary

The article is an attempt to show the deuterocatechumenal concept of youth catechesis as perceived by the servant of God, Fr. Franciszek Blachnicki. This original and native proposal of the kerygmatic renewal of catechesis is a valuable contribution to the development of Catholic pedagogy in Poland. Due to its close connection with the ideals of the conciliar declaration on Christian education, it simultaneously carries out the work of initiation, upbringing and teaching, and by focusing on the encounter with God and man in the Bible and the sacraments of the Church, it is deeply connected with the parish and its liturgical life. It has all the characteristics of the concept understood as the systemic arrangement of the cognition of the educational reality, i.e. the continuous pedagogy of faith - the Pedagogy of the New Man. The educational program consists of the Light-Life formula (the light of truth to be put into practice), a method of fifteen-day experiential and educational retreats and a proposal for catechesis as a continuous pedagogy of faith that at the same time performs the task of initiation, upbringing and teaching, while ensuring the unity of the content and the way in which it is conveyed. In the Light-Life Movement, the transition from basic formation to the diaconia of evangelization is the transition from candidacy to membership in the living community of the Church. Youth catechesis according to Fr. Blachnicki is a system of deuterocatechumenal formation, i.e. a process involving stages or periods that are to lead a catechumen to the full encounter with the mystery of Christ in the life of the community. This type of deuterocatechumenal inspiration for catechesis does not imply a blind imitation of the catechumenate, but requires the adoption of its own style and formative dynamism.

Keywords: catechumenate, Fr. Franciszek Blachnicki, Light-Life Movement, youth catechesis.

Riassunto

L'articolo è un tentativo di mostrare il concetto deuterocatecumenale della catechesi giovanile come percepito dal Servo di Dio, p. Franciszek Blachnicki. Questa originale e originaria proposta di rinnovamento kerygmatico della catechesi è un prezioso contributo allo sviluppo della pedagogia cattolica in Polonia. Per lo stretto rapporto con gli ideali della Dichiarazione conciliare sull'educazione cristiana, svolge nel contempo l'opera di iniziazione, educazione e insegnamento, e ponendo l'accento sull'incontro con Dio e l'uomo nella Bibbia e nei sacramenti della Chiesa, è profondamente legato alla parrocchia e alla sua vita liturgica. La catechesi giovanile secondo p. Blachnicki è un sistema di formazione deuterocatecumenale, cioè un processo che comprende fasi o periodi che devono condurre il catecumenato a un incontro pieno con il mistero di Cristo nella vita della comunità. Questo tipo di ispirazione deuterocatecumenale per la catechesi non significa seguire ciecamente il catecumenato, ma adottare il proprio stile e il proprio dinamismo formativo.

Parole chiave: catecumenato, p. Franciszek Blachnicki, Movimento Luce-Vita, Catechesi dei giovani.

O autorze

Jan KOCHÉL – (ur. 1963), teolog i pedagog, profesor nauk teologicznych, kierownik katedry Teologii Pastoralnej, Katechetyki, Pedagogiki i Psychologii WT Uniwersytetu Opolskiego, rzeczoznawca ds. podręczników przy Komisji Wychowania Katolickiego KEP, członek *Equipe Européenne de Catéchèse* (EEC), *European Forum for Religious Education in Schools* (EuFRES), *Stowarzyszenia Katechetyków Polskich*; redaktor naczelny strony Szkoły Słowa Bożego (www.ssb24.pl). Autor m.in.: *Pedagogia biblijna w katechezie* (2012), *Wprowadzenie do antropologii pedagogicznej* (2018); *Wprowadzenie do edukacji osób starszych* (2020), *Tak dla wychowania seksualnego* (2021), *Leksykon katechetyczny* (2022).